

USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **5**

USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

5

Stan prawny na 21 czerwca 2021 r.

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Paulina Ambroży

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-015-5

5. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wprowadzenie

I. Kształtowanie się ochrony przyrody w Polsce

Człowiek jest jednym z elementów środowiska przyrodniczego, w związku z tym zawsze w mniejszym lub większym stopniu był uzależniony od warunków, w których przychodziło mu żyć. Dlatego też od samego początku kształtowania się poszczególnych społeczeństw podejmowane były działania, które mogły mieć wpływ na ochronę przyrody.

Początkowo motywacje działań podejmowanych w tym zakresie były mocno zróżnicowane, poczynając od pobudek religijnych (np. święte drzewa), przez względy o charakterze gospodarczym (ochrona niektórych gatunków zwierząt), na względach bezpieczeństwa państwa kończąc, np. utrzymanie przez pierwszych Piastów nienaruszonych puszczy na granicach zachodnich (W. Szafer, *Ochrona przyrodniczego środowiska człowieka*, Warszawa 1976, s. 13 i n.).

Polska w tym zakresie posiada poważne osiągnięcia, a liczba regulacji prawnych, mogących mieć wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego, była znacząca. Już bowiem Bolesław Chrobry wprowadził ochronę bobrów. Następnie rozwiązania ograniczające korzystanie z poszczególnych elementów środowiska znalazły się w Statutach Wareckich Władysława Jagiełły z 1423 r., w których objęto ochroną dziki, łosie i jelenie. Kolejnym przykładem tego typu rozwiązań mogą być Statuty Litewskie Zygmunta I z 1525 r. wprowadzające ochronę żubra w Puszczy

Białowieskiej. Oprócz ograniczeń o charakterze typowo gospodarczym pojawiły się jednak również rozwiązania wprowadzone z pobudek o charakterze konserwatorskim. Taki właśnie charakter miał dekret między Starostą Sochaczewskim a poddanymi wsi Jaktorowa w sprawie ochrony tura na terenie Puszczy Jaktorowskiej w ziemi sochaczewskiej. W uregulowaniu tym oprócz bowiem objęcia ochroną tura znalazły się rozwiązania chroniące środowisko, w którym on występuje (ograniczenie gospodarki leśnej) oraz zapewniające mu właściwe warunki pokarmowe (*Księgi referendarskie*, t. 1, 1582–1602, Warszawa 1910, s. 84–89).

Upadek polskiej państwowości nie przerwał rozwoju polskiej myśli na gruncie ochrony przyrody. Nasilenie problemów związanych z rozwojem cywilizacyjnym spowodowało wręcz, że miały one charakter bardziej racjonalny, a spojrzenie na problem było szersze niż dotychczas. Szczególnie na tym tle pozytywnie wypadają rozwiązania przyjęte w XIX w. w Galicji. Można do nich zaliczyć ustawę z 19.07.1869 r. względem zakazu łapania, wytępiania i sprzedawania zwierząt alpejskich właściwych Tatrom, świstaka i dzikich kóz, obowiązującą w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim (*Dziennik Ustaw i Rozporządzeń dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim* 1869, część XI, Nr 26), która miała prekursorski charakter na terenie Europy. Podobny charakter miała również ustawa z 21.12.1874 r. o ochronie niektórych zwierząt pożytecznych dla uprawy ziemi, obowiązująca w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim (*Dziennik Ustaw i Rozporządzeń dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim* 1875, część III, Nr 101).

Polska myśl ochrony przyrody ze szczególnym nasileniem zaczęła rozwijać się po odzyskaniu niepodległości przez państwo polskie. W tym okresie wyróżnia się trzy zasadnicze kierunki rozwoju ochrony przyrody: konserwatorski, biocenotyczny i planistyczny (A. Wodziczko, *Na straży przyrody. Wiadomości i wskazania z dziedziny ochrony przyrody*, Kraków 1948, s. 5). Pierwszy z tych kierunków przejawiał się w trosce o zachowanie resztek pierwotnej przyrody, którą starano się ratować dla ich naukowych wartości. W drugim okresie, biocenotycznym, istotne

stają się powiązania między składnikami świata roślinnego. Praktyczna ochrona przyrody w tym zakresie przejawiała się przede wszystkim w działalności gospodarczo-ochronnej, która przez zmianę metod prowadzenia działalności gospodarczej na bardziej przyjazną przyrodzie stara się zachować zrównowagę środowiska przyrodniczego. Trzecim kierunkiem jest nurt planistyczny stawiający sobie za zadanie początkowo ochronę krajobrazu przed jego pustynnieniem, a w dalszej kolejności również planową gospodarkę innymi elementami środowiska przyrodniczego.

Z tymi kierunkami rozwoju przyrody korespondują rozwiązania zawarte w polskim ustawodawstwie regulującym tę materię. W ustawie z 10.03.1934 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 31, poz. 274) na plan pierwszy wysuwał się nurt konserwatorski ochrony przyrody, natomiast w drugiej ustawie z 7.04.1949 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 25, poz. 180 ze zm.), przyjęto rozwiązania o charakterze mieszanym, konserwatorsko-biocenotycznym. Trzecia polska ustawa z 16.10.1991 r. o ochronie przyrody łączyła w swoich rozwiązaniach wszystkie trzy nurty występujące w ochronie przyrody. Zwieńczeniem prac nad omawianą problematyką jest aktualnie obowiązująca ustawa z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody, zwana w dalszej części ustawą.

Oprócz działań o charakterze legislacyjnym działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego rozwinięte były również na gruncie społecznym. Trudną do przecenienia w tym zakresie rolę odegrało powstałe w 1906 r. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, w ramach którego działała Sekcja Ochrony Przyrody. Poważne zasługi należy przypisać również Galicyjskiemu Towarzystwu Ochrony Zwierząt, Polskiemu Towarzystwu Tatrzańskiemu oraz Towarzystwu im. M. Kopernika (L. Jastrzębski, *Prawne zagadnienia ochrony przyrody*, Warszawa 1980, s. 10). W zakresie funkcjonowania państwa polskiego dominującą rolę w tej dziedzinie odgrywała Państwowa Rada Ochrony Przyrody, działająca na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 10.06.1925 r. (rozporządzenie to jest cytowane przez J.G. Pawlikowskiego, *Prawo ochrony przyrody*, Kraków 1927, s. 66).

II. Miejsce ochrony przyrody w polskim systemie prawa ochrony środowiska

Ustawa z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody nie jest oczywiście jedynym aktem prawnym regulującym zagadnienia związane z ochroną szeroko rozumianego środowiska. Niezależnie od niej obowiązuje bowiem ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawa z 14.12.2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2020 r. poz. 797 ze zm.) i wiele innych aktów. W związku z tym pojawiają się wątpliwości dotyczące ustalenia wzajemnych relacji między tymi aktami prawnymi. Prawo ochrony środowiska niewątpliwie ma w tym zakresie najszerszy zakres przedmiotowy. Reguluje bowiem zagadnienia związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska, przez które, zgodnie z postanowieniami art. 3 pkt 39, rozumie się ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami. Z postanowienia tego przepisu wynika więc jednoznacznie, że na ochronę środowiska składają się również rozwiązania w zakresie ochrony przyrody. Wskazywałoby to pośrednio na konieczność interpretacji postanowień ustawy w zgodzie z ogólnymi zasadami ochrony środowiska wynikającymi z prawa ochrony środowiska. Na taką relację między tymi aktami prawnymi wskazują również postanowienia tytułu II p.o.ś. „Ochrona zasobów środowiska” wyraźnie wskazującego w art. 81, że ochrona środowiska (w tym również przyrodniczego) realizowana będzie na podstawie przepisów szczególnych. W związku z tym należy stwierdzić, że mimo iż Prawo ochrony środowiska i ustawa o ochronie przyrody są aktami prawnymi o takiej samej randze w konstytucyjnym katalogu źródeł prawa, to przy dokonywaniu wykładni postanowień ustawy będzie należało uwzględnić reguły wynikające z Prawa ochrony środowiska.

III. Wpływ międzynarodowego prawa ochrony przyrody oraz prawa Unii Europejskiej

Podobnie jak rozwiązania ustawy nie mogą funkcjonować i być interpretowane w oderwaniu od systemu ochrony środowiska jako całości, tak i polskie rozwiązania prawne w zakresie ochrony przyrody w wielu przypadkach mogą być determinowane postanowieniami prawa międzynarodowego lub prawa Unii Europejskiej lub nawet przez nie zastępowane. Zgodnie bowiem z postanowieniami art. 91 ust. 1 Konstytucji RP ratyfikowana umowa międzynarodowa po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej bezpośrednie stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Ponadto zgodnie z regułami określonymi w art. 91 ust. 2 Konstytucji RP umowa międzynarodowa ratyfikowana za zgodą parlamentu ma prymat przed ustawą, jeżeli ustawy nie da się pogodzić z postanowieniami umowy międzynarodowej.

Na tej zasadzie w systemie polskiego prawa ochrony przyrody obowiązują postanowienia m.in. Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzonej w Ramsarze 2.02.1971 r. (Dz.U. z 1978 r. Nr 7, poz. 24 ze zm., zał.) czy Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzonej w Bonn 23.06.1979 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 2, poz. 17).

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku źródeł prawa Unii Europejskiej. W dniu 16.04.2004 r. Rzeczpospolita Polska podpisała Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską,

Republiką Słowenii, Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 90, poz. 864, zał.). Zgodnie z postanowieniami art. 2 tego aktu prawnego państwa członkowskie są związane postanowieniami traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia.

W związku z tym Polskę jako państwo członkowskie wiąże zarówno akty prawa pierwotnego, jak i wtórnego. Do pierwszej z tych grup należy zaliczyć m.in.:

- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej zawarty w Rzymie 25.03.1957 r. (Dz.Urz. UE C 203 z 2016 r., s. 1),
- akt kończący Konferencję międzyrządową w sprawie Wspólnoty Rynku i Euroatomu; deklaracje wspólne, deklaracje intencji, deklaracje rządów w różnych sprawach; akt przyjęty w Rzymie 25.03.1957 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/1),
- Traktat o Unii Europejskiej zawarty w Maastricht 7.02.1992 r. (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13),
- Traktat z Nicei zmieniający traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty z 26.02.2001 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/32).

Aktami prawa wtórnego będą natomiast wszystkie akty przyjmowane na podstawie prawa pierwotnego. Zgodnie z postanowieniami art. 288 TFUE można wśród nich wyróżnić normy o charakterze wiążącym i niewiążącym.

Do pierwszej kategorii należy zaliczyć:

- rozporządzenia mające, zgodnie z art. 288 TFUE, bezpośrednio zastosowanie w państwach członkowskich bez konieczności wprowadzania do systemu prawa krajowego;

- dyrektywy wydawane na podstawie art. 288 TFUE, skierowane do państw członkowskich, ale wymagające od nich wyboru formy i metody wprowadzenia zawartych w nich rozwiązań do prawa krajowego;
- decyzje wydawane na podstawie art. 288 TFUE, będące bezpośrednim nakazem z konkretnie określonym adresatem.

Natomiast charakteru wiążącego nie mają zalecenia i opinie.

Z punktu widzenia ochrony przyrody najważniejszą rolę odgrywają przykładowo:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 z 9.12.1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi,
- dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30.11.2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona).

Wyliczenie to ma jedynie charakter symboliczny, aktów prawnych regulujących ochronę przyrody w Unii Europejskiej jest bowiem kilkadziesiąt i wszystkie one wywierają mniejszy lub większy wpływ na rozwiązania systemów prawnych państw członkowskich. Nie inaczej przedstawia się sytuacja z Polską, dlatego też prawodawca w ustawie w wielu miejscach odsyła do prawa Unii Europejskiej.

USTAWA

z 16.04.2004 r.

o ochronie przyrody¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1098)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy Rady 79/409/EWG z 2.04.1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.Urz. WE L 103 z 25.04.1979, str. 1 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 98 ze zm.);
- 2) dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 ze zm.);
- 3) dyrektywy Rady 1999/22/WE z 29.03.1999 r. dotyczącej trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych (Dz.Urz. WE L 94 z 09.04.1999, str. 24; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 140);
- 4) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z 17.06.2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.Urz. UE L 164 z 25.06.2008, str. 19).

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres ustawy]

Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu.

Przepis ten stanowi kontynuację rozwiązań zawartych w art. 1 u.o.p. z 1991 r., dlatego też w tym zakresie aktualne pozostają poglądy wypracowane w doktrynie prawa ochrony środowiska. Przyjmowano w nich, że rozwiązanie to nie ma charakteru merytorycznego, ale jedynie informuje o treści ustawy (J. Sommer [w:] *Prawo o ochronie przyrody. Komentarz*, red. J. Sommer, Wrocław 2001, s. 9). Na etapie prac legislacyjnych zgłoszono jednak uwagi związane z tym, że w przepisie tym powinny być określone relacje między ustawą a postanowieniami działu II p.o.ś. (M. Górski, *Opinia prawna dotycząca projektu ustawy o ochronie przyrody*, Łódź 2003).

Art. 2. [Zakres przedmiotowy i cele ochrony przyrody]

1. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;

- 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- 4) siedlisk przyrodniczych;
- 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- 7) krajobrazu;
- 8) zieleni w miastach i wsiach;
- 9) zadrzewień.

2. Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

1. Przepis art. 2 u.o.p. ma dwojakiego rodzaju znaczenie. W ust. 1 wyznaczono zakres przedmiotowy ochrony przyrody oraz działania, które w tym celu powinny być podejmowane, natomiast w ust. 2 wyznaczono cele, jakie zostały postawione przed ochroną przyrody w polskim ustawodawstwie.

2. Jeśli chodzi o zakres przedmiotowy ochrony przyrody, to został on w podwójny sposób skonkretyzowany:

- 1) Określono działania podejmowane w ramach ochrony przyrody, tj.: troska o zachowanie, zrównoważone użytkowanie, odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody. Nie zostały one jednak

w obowiązujących przepisach zdefiniowane, w związku z czym interpretacja tych pojęć będzie dokonywana na gruncie języka potocznego. Bez względu jednak na to, jakie znaczenie nadamy pojęciom, którymi posługuje się ustawodawca w art. 2 ust. 1 u.o.p., wynika z nich, że pierwszoplanowym zadaniem ochrony przyrody jest troska o zachowanie oraz zrównoważone użytkowanie zasobów środowiska przyrodniczego. W związku z tym należy przyjąć, że jest to przejaw tzw. zachowawczego aspektu ochrony środowiska przyrodniczego, który polega na ochronie określonych elementów lub walorów środowiska przed zniszczeniem lub degradacją ze względów ekologicznych (R. Paczuski, *Prawo ochrony środowiska*, Bydgoszcz 2000, s. 438).

- 2) Wymieniono również te elementy środowiska przyrodniczego w rozumieniu art. 3 pkt 20 p.o.ś., których ochrona została w sposób szczegółowy uregulowana w ustawie.
3. W art. 2 ust. 2 u.o.p. zostały natomiast określone cele, jakie stawiane są przed ochroną przyrody w Polsce. Dokonano tego w sposób ogólny przy użyciu pojęć o bardzo szerokim zakresie przedmiotowym. Niemniej nie można minimalizować ich znaczenia. Spełniają one bowiem *sui generis* rolę zasad ochrony przyrody, w związku z czym w zgodzie z nimi powinny być interpretowane wszystkie postanowienia ustawy. Stanowią one również swego rodzaju wskazania dla organów administracji upoważnionych do wydawania aktów wykonawczych do niej (R. Paczuski, *Prawo...*, 2000, s. 11). Takie podejście znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie, w którym np. zwraca się uwagę, że „Nie ma podstaw, aby dokonywać wartościowania poszczególnych elementów przyrody, w tym poszczególnych gatunków drzew i dokonywać usuwania jednych w celu umożliwienia wzrostu innym. Ustawodawca objął ochroną wszystkie elementy przyrody opisane w art. 2 ust. 1 u.o.p., w tym zadrzewienia, bez względu na objęte nimi gatunki drzew” (wyrok WSA w Gdańsku z 10.04.2013 r., II SA/Gd 25/13, LEX nr 1310530). Można nawet w tym zakresie pójść dalej i stwierdzić, że stanowią one również pewne ograniczenie dla samego ustawodawcy przy wprowadzaniu rozwiązań mogących mieć wpływ na środowisko przyrodnicze. Szczególną rolę w tym zakresie należy przypisać odesłaniu przez ustawodawcę do

pojęcia zrównoważonego rozwoju, przez który, zgodnie z postanowieniami art. 3 pkt 50 p.o.ś., rozumie się taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. W orzecznictwie zwraca się uwagę, że „W ramach zasad zrównoważonego rozwoju mieści się nie tylko ochrona przyrody, ale i troska o rozwój społeczny i cywilizacyjny związany z koniecznością budowania stosownej infrastruktury” (wyrok NSA z 7.07.2006 r., II OSK 507/06, LEX nr 275511).

Art. 3. [Sposób realizacji celów ochrony przyrody]

Cele ochrony przyrody są realizowane przez:

- 1) **uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 i 1378), programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, strategiach rozwoju ponadlokalnego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej;**
- 2) **obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody;**
- 3) **opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej, programów ochrony gatunków, siedlisk i szlaków migracji gatunków chronionych;**
- 4) **realizację programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań;**

- 5) **prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody;**
- 6) **prowadzenie badań naukowych nad problemami związanymi z ochroną przyrody.**

Cele ochrony przyrody mogą być realizowane w prawidłowy sposób w sytuacji, gdy zostały konkretnie określone. Właśnie taki charakter mają postanowienia art. 3 u.o.p. Do ważnych zadań w realizacji tych celów należy:

- 1) uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w:
 - strategii rozwoju, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 p.o.ś.,
 - programach ochrony środowiska sporządzanych na podstawie art. 17 p.o.ś. przez organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy,
 - strategiach rozwoju ponadlokalnego opracowywanych na podstawie art. 10g ust. 3 u.s.g.,
 - strategiach rozwoju województw przyjmowanych na podstawie art. 11 u.s.w.,
 - planach zagospodarowania województw przyjmowanych na podstawie art. 42 u.p.z.p.,
 - studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy przyjmowanych na podstawie art. 12 ust. 1 u.p.z.p.,
 - miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych na podstawie art. 20 ust. 1 u.p.z.p.,
 - planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej przyjmowanych na podstawie art. 37a ust. 1 u.o.m.,
 - działalności gospodarczej i inwestycyjnej.Elementem wymagającym podkreślenia jest to, że w przepisie tym oprócz aktów planowania wymieniono również działania inwestycyjne i działalność gospodarcza, co wskazuje na szeroki zakres konieczności uwzględniania ochrony przyrody;
- 2) obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody – przepis ten stanowi tylko ogólną deklarację

W najnowszym wydaniu komentarza rozbudowano rozważania, które w znaczący sposób ułatwią stosowanie ustawy w praktyce. Ponadto rozwinięto kwestie dotyczące tych obszarów ochrony przyrody, które budzą najwięcej wątpliwości, w tym m.in.:

- zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, zgłoszenia zamiaru ich usunięcia, czy odpowiedzialności administracyjnej za naruszenie obowiązujących w tym zakresie reguł;
- nasadzeń kompensacyjnych wykonywanych w miejscach usuwanych drzew lub krzewów;
- ochrony pomników przyrody oraz jej zniesienia, gdy jest to konieczne;
- nakładania na inwestorów ograniczeń mających zapewnić skuteczną ochronę przyrody.

Publikacja ta pozwoli podmiotom korzystającym ze środowiska szczególnie poznać swoje prawa i obowiązki wynikające z ustawy oraz zasady ubiegania się o odpowiednią decyzję administracyjną, dzięki czemu zyskają pewność, że ich działania są zgodne z prawem. Opracowanie będzie też wsparciem dla osób pracujących w organach odpowiedzialnych za ochronę przyrody w ocenie prawidłowości korzystania ze środowiska i w procesie wydawania rozstrzygnięć, będących w zakresie ich kompetencji.

Książka przeznaczona jest dla radców prawnych, adwokatów, sędziów sądów administracyjnych, pracowników administracji oraz regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Będzie cennym źródłem wiedzy również dla deweloperów oraz prowadzących działalność w zakresie pielęgnacji i konserwacji zieleni, a także pracowników naukowych i studentów.

Krzysztof Gruszecki – radca prawny specjalizujący się w sprawach z zakresu ochrony środowiska; przez wiele lat był etatowym członkiem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy; w latach 2004–2009 pracował na stanowisku sędziego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Gdańsku, następnie w Bydgoszczy; autor komentarzy do: ustawy o ochronie przyrody, Prawa ochrony środowiska, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko tudzież ponad 200 artykułów naukowych i popularnonaukowych z zakresu prawa ochrony środowiska, postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego.

9788382460155 W05P01

ISBN 978-83-8246-015-5

9 788382 460155

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 219 ZŁ (W TYM 5% VAT)